

107 26

891.99

m-28

1920

ՍՈՂՈՄՈՆ ԽԱԶՍՏԻԷԱՆ

ՀՈԳԻՍ ԱԼՔԵՐԷՆ

Դուք իմ Անգամ ես

Ոգներ եմ Բու Առաքածներդ

Իմ երազը

891-99

Խ-28

1930 թ.ի.

Արևիկի հայտնաբերած «ՀԱՅԲԵՆԻԹ»

89.993

10-28

uf

1007
32566

ՀՈԳԻՒՍ ԱԼԲԵՐԵՆ

2003

12.05.2002
16.

2579

ԴՈՒՆ ԻՄ ՍԷԴԱՆ ԵՍ

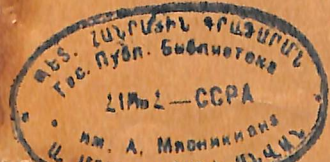
ԱՆՈՐ...

3625

ուն իմ Սէդան ես ծնած ոչ
թէ ծովի փրփուրներէն ա-
նոր փոթորիկներէն, որոնք
գիտեն երգել կեանքը վայել-
քի, որոնք գիտեն ժպտիլ ու
ծիծաղիլ մոռացութեան աշ-
խարհին մէջ, որոնք չգիտեն
թէ ինչ է վիշտը, թախիծը
ու տառապանքը:

Ոչ, դուն իմ Սէդան ես
ծնած վշտի աշխարհէն, արցունքի ծովէն, տա-
ռապանքի հովիտներէն ուր փուշն է անքի խո-
ցոտող ու ծակծկող, ուր արցունքի գետեր են հո-

սեր կեանք տալով վշտոտ յոյգերի, դարդոտ օրերի, ուր սոխակի տեղ բուն իր ողբերն է երգեր, ուր սև ամպերը ծածկեր են այն բութը ինչ որ կուգէր հոգիդ տեսնել, սիրտդ զգալ:

Դուն իմ Սէզան ես, ծնած խորտակուած կեանքէ, շրջող անդրայ աշխարհում, երգիդ տեղ հառաչանքդ է որ կըլսուի ու սեռուկ աղւար աչքերէդ, որոնք արցունքի լիճեր կը փնտռեն բիւրեղներ արցունքիդ տակ հայշող:

Քայլ... քայլ այդ ճասքէն իմ անուշ Սէզա, քայլ... զեռ երկար է այդ ճամբան... զեռ դուն պիտի անցնիս ամայութիւններու մէջէն, զեռ դուն պիտի ծփաս փրփրայոյզ ծովերու վրայ, պիտի անցնիս լերկ ու ամայի դաշտերէն ուր չորացած ուռիները իրենց արցունքներէն անյատակ ծովեր են կազմեր, ուր փոթորիկները վրեժի ցաւով մոնչում են:

Քայլ... քայլ... մինչև այնտեղ, ուր ամայութեան մէջէն լսես սիրող, բայց վշտոտ սրտի մը ձայնը որ քեզի պիտի ըսէ:

Կեցի՛ր, կեցի՛ր արցունքէ աղջիկ, կեցի՛ր որ նայեմ այդ մռայլ գէմքիդ, կեցի՛ր, որ այդ ծով աչքերուդ մէջ կարգամ կեանքիս պատմութիւնը, կեցի՛ր, որ քեզի երգեմ ցաւոտ օրերուս երգերը՝ որ զգաս և տեսնես թէ կայ քեզմէ աւելի դժբախտ մը, կեցի՛ր, որ քեզ անուամ լին-

ւերուս մէջ, սեղմեն կուրծքդ - կուրծքիս վրայ այնքան ուժեղ որ ես ու դուն ձուլւինք, միանանք կազմենք մէկ սիրտ, մէկ հոգի: Կեցի՛ր որ թևեր անոններ թռչինք երթանք այստեղէն հոն ուր սիրոյ հովիտն է: ուր կայ աղբիւր մը վայելքի: հոն կուգեմ ամենի քեզ, հոն ուր տառապանք չկայ, հոն, ուր արցունքի ծովեր չկան, հոն կուգեմ ամենի քեզ ուր ժխոր չկայ, ուր անհամար անուշարոյշ ծաղիկներ են բացուեր, որոնք սէր կուտան, սէր կ'առնեն թիթեռնիկներէն:

Հոն պիտի տանեմ քեզ, բայց թևեր չունիս քեզ բռնող ձեռքը թևաթափ է բրեր որ չի թռչիս, այլ ցաւերուդ տակ կըլսուի ընկճուիս, հիւժւիս անծուխ... այրուիս ու մոխրանաւ: Բայց տես ես բովդ ի վեր կայներ եմ թևեր ունիմ քեզի տալու, արցունքներ ունիմ սրտիդ կրակը մարող, սիրտ մը ունիմ քեզ յուսադրող, հոգի մը՝ քեզ զոհող:

Հիմա եկա՛ւ... եկու՛ր մօտս, գինովցուր ինձ տար շնչովդ: համբուրէ դալուկ ճակատս, սեղմէ ինձ կուրծքիդ վրայ. որ մոռնամ բոլորը ինչ որ անցեալիս եւ աշխարհինն է: դուն եղբի ինձ համար նոր աշխարհ մը ժպտող՝ մռայլ կեանքիս: Բաց սիրտս և նայէ, որ տեսնես անոր խորութեանը մէջ մաքուր և անխարդախ սէրը. անիկա բուկդ է, բայց դուն իմս պիտի ըլլաս,

երգիւիւր ինձ, այդ երգումը տաքուկ համբոյր մը պիտի ըլլայ, այդ համբոյրը անբաւարարի դաշինքը պիտի ըլլայ երկու տառապած կեանքերու անբաժան միացման:

Կը տեսնես հոգիս, բեզի կը գրեմ ամեն օր ամեն բան այնքան պարզ այնքան անկեղծ, որքան դուն չես հաւատար:

Ես երգիցի բեզի գեռ չերգած երգերէս: Բեզի համար արցունքներ թափեցի. դեռ չեցամբած աչքերէս, բայց դուն, օհ դուն... չը գիտես արձագանգ տայ իմ սրտիս, սիրտ մը, որ արիւնի ծով է զարձեր, որին վրայ դուն կը նայես այդ քու խոշոր սևուկ աղուոր աչքերովդ առանց կաթիլ մը արցունքի, այլ արցունքի տեղ աչքերուդ մէջ կայծեր կան սրտէս վերջ հոգիս վառող բոց մեծ դուն ամբողջ էութեամբդ, իսկ ես խաբույկ մը՝ պէր բոցիդ մէջ այրող:

Այրող սիրտս, վառւած հոգիս կարմիր բոցերուդ մէջէն նորէն պիտի երգեն իրենց մեղեդիները: Ինչի որ ժպտուն աչքերէդ կաթիլներին զգչումի արցունքները:

Ըսէ, աչքերուդ խորութեան մէջը ունիս պահած զգչումի արցունքներ ինձի համար:

ՈՎԲԵՐ ԵՆ ՔՈՒ ԱՍՏԻԱԾՆԵՐ

ԱՆՈՐ...

Ըսիւր, որ կը պաշտես նոր—աստուածներ ովքեր են ինձի անծանօթ այդ աստուածները, ուր են անոնց տաճարները ըսէ ինձի, ես ալ կուզեմ այդ աստուածները պաշտել երգել անոնց արձագանք չգտած ցաւերգներս, չը լսած մեղեդիներս ու սաղմոսներս...

Անոնց տաճարներու կամարներուն տակ կուզեմ ծխացնել սա դժբախտ սրտիս մէջ կուտակուած վշտերս, անոնց խորանին առաջ կուզեմ թափել յորդառատ արցունքներս, որոնք չկրցան մարմարէ սիրտդ փշրել, այլ աւելի կըռեցին, դարբնեցին, ամրացուցին քար սիրտդ:

Ըսէ ինձի, ովքեր են այդ քու աստուածներդ ո՞ւրէ անոնց տաճարները, այդ տաճարներուն մէջ կուզեմ աստուածներուդ շունչին տակ ապրել, հոն օրն ամբողջ աղօթքներով... անցնել, թափելով ինձի անծանօթ մեղքերուս համար սիրտս այրող արցունքներս:

Ըսէ ինձի, ովքեր են այդ քու աստուածներդ ուր է անոնց տաճարները. հոն կուզեմ երթալ վշտոտ սրտիս գալարումները ձօնելու աստուածներուդ. հոն գնա և դուն, որ տեսնես այդ գալարումներու մէջէն և հոգիիս գալարումները

հոն գնաւ որ լսես խնդրած աղօթքներու ամրմունջները հոն գնայ, որ տեսնես աստուածներու զտաճարի աւագանք թէ ինչպէս լեցւած է իմ արցունքներով. իմէ բաժակ մը զգալու համար սիրոյս մեծութիւնը. վշտիս դառնութիւնը, տառապանքիս խորութիւնը, հոն դնաւ.

Աւ ովէք դուք աստուածները անոր, ըսէք ինծի, ինչու էք դրեր անոր կուրծքին տակ քարը., որպէս սիրաւ. Ըսէք ինծի, դուք ալ քարէ աստուածներ էք անգգայ և չապրող ուրիշի տառապանքներով, եթէ այդպէս է ով աստուածներ անոր... անէծք ձեզ, անէծքը հոգիիս խորքերէն պոռթկացող, անէծքը վրէժիս ցասումէն բղտող:

Օհ, կուզէի գերբնական ոյժ մը ըլլալ Զեզի և Զեր տաճարները խորտակող: Մնոնց աւերակներուն վրայ կը շինէի իմ աստուածներու տաճարները, որոնցմէ միայն կան անմատչելի լեռներու կատարները, վայրի բայց մաքուր բնութեան ծոցի ծաղկոտ հովիտներուն, լուս անտառներուն, տանջւած հոգիներու ու տառապած սրտերու մէջ:

Իմ աստուածները քարէ չեն շինւած, այլ արցունքներու կաթիլներէ, որոնք գիտեն զգալ և ապրիլ այնպէս ինչպէս իրենց երկրպագուները:

Քու աստուածներէդ վերջ դարձիք իմ աստուածներուն մօտ, եթէ կուզես, որ հոգիիդ վր-

դովմաւնքները. սրտիդ փոթորիկները... հանդարտւի՛ն:

Եկուր իմ աստուածներուն մօտ ինծի հետ երգելու, ինծի հետ աղօթելու:

ԻՄ ԵՐԱՋԸ

ԱՆՈՐ...

Գիշեր էր, լուռ ու մտախոհ կանցնէի լեռներու լանջերէն վեր բարձրացող խիտ անտառակին ծառերուն մէջէն: Անսահման կապուտակ կամարին վրայ մէկը միւսէն աղւոր, մէկը միւսէն հեռու, վայրի շարւածքով պլպլուն ասաղերը թափուհի լուսնի ցոլքերուն տակ ազամանդներու պէս կը փայլէին:

Լեռներու կատարն էի հասեր արդէն, երբ լուսինը, իմ մոայլ դէմքիս կը ժպտէր, վերէն այդ բարձրութենէն արծաթ փրփուրներով ջրվէժները կը գահավիժէին վիհը բարձրաբերձ լեռներու սոսկալի մռնչիւնով: Վերէն վար կը նայէի անտառներու դալար ոստերուն, որոնք ծածկւած էին անբիծ կանանչ տերեւներով, եւ ալ պահիկ մը ժպտայ լուսնին հետ գիտնալով, որ կանանչը յոյսինչան է: Հոն, պաղ սղօրիւրի մը մօտ, հսկայ կաղնիի մը տակ նոր կեանք առած խոտերուն վրայ պառկած կը խոկայի կաղնիին հետ, ան կը խոկար իր դարաւոր կեանքի ապրումները, իսկ եւ վաղանցուկ կեանքիս անցած երազ օրերը. յանկարծ հեռուէն լսեցի անուշ ու թրթռուն ձայն մը մենաւոր անտառի

խորքերէն, գահավիժող ջրվէժներու ողբերու հետ ներդաշնակ. հոն կանգ առի հոգիիս սիրած երգը լսելու. կը դողդոջայի այնպէս, ինչպէս անտառի դալար ոստերը, սիրտս կը ճմլէր այնպէս, ինչպէս ոտքերուս տակ նոր կեանք առած կանանչ խոտերը:

Ով էր ան, որ ողբերգներ կերպէր մութ գիշերին, վայրի անտառի ծոցին մէջ. մենմենակ այսպէս կանգնած կը մաածէի, երբ լուսինը իր արծաթ ցոլքերը խառնելով երկնիւրանդ ծաղիկներու, կանանչ տերեւներու ու թաւիշ խոտերուն հետ ողորդէր էր երազային աղւոր անտառը ծիրանի լոյսով: Յանկարծ հսկայ կաղնին ծռեց, բայց այս անգամ անիկա կաղնի չէր, այլ փաթաթուկ վարդ մը՝ կարմիր ու սպիտակ վարդերով ծածկւած. անոր նոր բացւած մետաքսի պէս տերեւները օդին մէջէն կախւած ծիրանիի մը տեսքը կուտային, երբ յափշտակւած այդ աղւոր տեսարանէն կուգէի մօտենալ շօշափելու համար, անոր մէջէն դուրս եկաւ նոյնքան դեղեցիկ կազմւածքով, նոյնքան աղւոր աղջիկ մը ու ըսաւ ինձի.

«Եկ՛ուր, .. եկ՛ուր... մօտեցիր ինձի տեսնելու համար հոգիիդ ուզածը, որտեղ ըզձացածը, բայց միայն չգտածը. եկուր բայց դեռ ձեռք միտար ինձի մինչեւ չլսես իմ խօսքերը, մինչեւ չըպա-

տասխանեա անոնց այնպէս. ինչպէս իմ հոգիս,
 իմ սիրտս կուզէ։»

Անիկա կանգնած էր դալար ոտերուն մէջ,
 շրջապատւած կարմիր, սպիտակ վարդերով.
 փոքրիկ ու մերկ, ձիւնասպիտակ ոտերուն
 տակէն բարձրէն զահալիժող կատաղի ջրվէժ-
 ներուն հանդարտ վազքն էր, որ կանցնէր, իսկ
 վարդերը ծածկեր էին անոր մերկ մարմինը,
 միայն ստինքներն էին, որ սպիտակ վարդերու
 պէս դուրս էին ցրցւեր կանանչ ոտերու մէ-
 ջէն։

Լուսինն ալ ինձի չափ յափշտակւած կերևար
 անտառի այդ մենաւոր աղջկայ. գրաւիչ դէմքով.
 պահիկ մը յետոյ լուսինը անհետացաւ. ամպե-
 րու ետին. ով գիտէ, թերևս անիկա կը մտա-
 ծէր, որ վայրի անտառը այլևս կարօտը չզգար
 իրեն, երբ ան ունի իրմէ աղւոր լուսին աղջիկ
 մը զոյգ կրակոտ աչքերով, վարդէ շրթունքնե-
 րով, կաթնաղբիւր ստինքներով։

Ես դեռ կայնած էի այնտեղ. նայելու հա-
 մար այդ ժողովան աղջկան. ով էր այն ինչու
 էր եկեր մութգիշերին մենաւոր անտառի ան-
 դորրութիւնը խանգարելու իր ցաւի երգերով.
 լիոներու լանջն ի վայր վազող ջուրերուն հետ
 յուզելու և իմ սիրտը Գիշիկ մընալ մօտեցայ
 անոր և ըսի.

Ով ես դուն, աղւոր աղջիկ ինչու ես եկեր
 այս մութ գիշերին, ինչ կը փնտռես հոս այս
 մենաւոր անտառին ծոցին մէջ. ինչու և որին
 կերպես այդ հոգեմաշ երգերդ ըսէ ինձի այդ
 երգերդ հոգիիս ուղած երգերէն էին հիմա
 սիրտս ալ կուզէ իր զգացումները թրթռացնող
 անուշ խօսքերդ լսել նայէ այդ կրակոտ աչքե-
 րովդ աչքերուս մէջ որ հալչիմ. երգէ այդ մե-
 լանուշ ձայնովդ որ հոգիս թևեր առնէ թռչե-
 լու այս դիւթական անտառն իմեր դէպի ծագ-
 կոտ սարերու կատարը, գեպի կապոյտ կամարը
 կիսաստղերուն մէջ որոնելու այն ինչորմին-
 չն հիմայ չեմ գտեր. անիկա իր մօայլ գէմքը
 դուրս հանեց ոտերդուն մէջէն և ըսաւ.

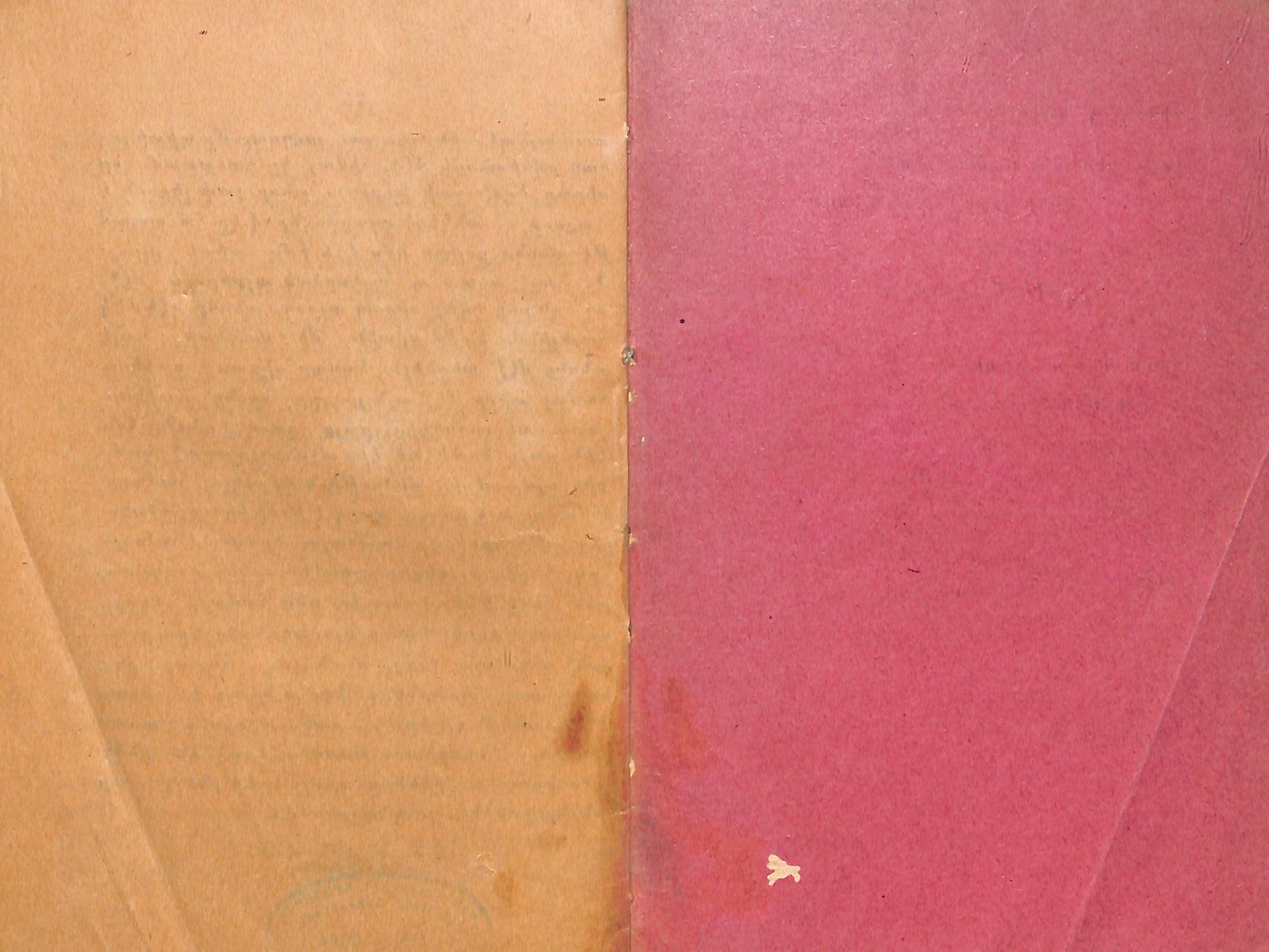
Կեցիր այնտեղ ուր կանգնած ես, տես,
 ծագիկներն են հազարումի գոյներով, հազարու-
 մէկ թերթերով, գիտես որ անոնք ծնունդ ա-
 ռած մեխիմ հազար մէկ վշտերէս, հազար մէկ դար-
 գերէս թափւող արցունքներէն, անոր համար,
 որ եկեր եմ այստեղ. այստեղ եկեր եմ քեզի
 համար, ես ան եմ, որին համար դուն տառա-
 պեցար երկար ժամանակ, ես ան եմ, որին հա-
 մար օրերդ արցունքով անցուցիր, որին համար
 ուխտեցիր մնալ հաւատարիմ ինչքան ալ որ նա
 քեզ տտէ, ես այն եմ, որ լաւ հանդիսատես ե-
 զայ տառապանքներուդ առաջ, չորրեցի ար-

ցունքներդ, չըլսեցի սիրերգներդ, և ոչ ալ մեղեդիներդ, այս հաւատքը ունէիր դուն իմ մասին չէ՛, այդ հաւատքի զօրութեամբ էր որ շատ անգամներ ծակեցիր իմ սիրտս չէ՛. դէ հիմա լսէ ա՛յն բոլորը, որոնք գիտնալու համար անսահման ցանկութիւն մը ունիս, ես պիտի կրտրեմ լոռութեան ա՛յն կապը որ կապիր. էր լեզուս, կաշկանդներ էր ինծի ու չէի կրնար արտայայտել ա՛յն բոլորը, ինչ որ մարուը ու անկեղծ զգացմունքներս էր. իմ երկար լոռութիւնը ոչ միայն քեզի էր որ կը տանջէր այլև ինծի, իմ տանջանքներս աւելի մեծ էր խեղդուած զգացումներուս պատճառով իսկ դուն աւելի երջանիկ էիր անոր համար, որ կարտայայտուէիր, ճիշդ է, որ հոգիդ կը մաշուէր իմ լոռութեան առաջ, բայց ճիշդ է և ա՛յն, որ իմ մէջ եղած պայքարը «խօսելու թէ լսելու» կը տանջէր սիրտս, կը մաշէր հոգիս և կը հրեծէր էութիւնս համակ իսկ աւելի քան կը տանջուէի, երբ կը տեսնէի թէ դուն իմ ներքին ապրումներս ոչ կը տեսնէիր և ոչ ալ կզգայիր:

Ես լսեմ էի քեզի փորձելու, քեզի լաւ մը հասկնալու համար, որովհետեւ ձեզի տղամարդկանց հաւատալը համամահաւատար է հաւատալուն թէ շուրջ ընկնողը չի խեղդուիր կամ կամ չի թըշուիր, բայց այժմ քեզի կը հաւա-

տամ այնպէս ինչպէս լաւ լուրորդ մը պիտի լողար ովկիանոսի մէջ, հիմայ կը հաւատամ որ սիրտդ ծովի չափ խորը ու անոր չափ լեցուն է մաքուր ու անկեղծ զգացմունքով, կը հաւատամ թէ անոնք բոլորը իմա է և իմա պիտի ըլլայ: Դէ նայէ ազատ ու համարձակ աչքերուս մէջ, ալ հոն բոց չկայ սիրտդ այրող, անոնք մէկ մէկ հայելիներ են իմ սրտին, մի վախճար, նայէ անոնց մէջ՝ տեսնելու համար սիրտս, գտնելու համար անոր մէջ ա՛յն բոլորը, որոնց տարիներ շարունակ որոնեցիր, բայց չգտար, անոնք նոնէին բայց ծածկւած էին աչքերուդ առաջ. կամբիդ ոյժը սէրիդ մեծութիւն փորձելու համար, հիմայ որ այդ բոլորը պարզ է ինծի եկուր, մօտեցիր, շրթունքներէս ստանալու երազած համբոյրդ, ինչո՞ւ ես կեցեր այդպէս ու կը դողդղաս, տես մերկ թևերս բաց են քեզ համար. եկուր որ գրկեմ քեզի, եկուր գլուխդ հանգչեցուր հոլանի կուրծքիս վրայ, մոռնալու համար քու բոլոր տառապանքներդ. եկուր, բայց ես երս՛դ մեծ... մութ գիշերին... բակ աչքերիդ առաջ գիշերուայ հանգիստով խռովող, երազ են ինծի պէս բոլոր աղջիկները. զգո՛յ՛ եղիւր քնելէ... որ անոնց չտեսնես բակ աչքերով...

10726

ՀԱՂԻՆԱԿԻ ԳՈՐԾԵՐԸ

Լոյս տեսան և զանազում հն՝

1.— ՈՍԿէ ԽՆՁՈՐԻ ՄՁԸԿՈՒԹԻՒՆ	8 ռ.
2.— ԵՐԱՋ ՕՐԵՐ	30 »
3.— ՀՈԳԻԻԾ ԱԼՔԵՐԷՆ	25 »

Շուտով լոյս կը տեսնէ՝

ԽՈՐՏԱԿՈՒՆԾ ՍԷՐԸ

Հեղինակի հասցեն՝

Եսեան քաղաքային ինքնավարութիւն

Քաղաքի գեղարմատ

ՍՈՂՈՄԱՆ ԿԱԶՄՏՐԵԱՆ

2013

